

ERICUS OCH CHRISTINA TIGERSTEDTS BARN OCH STORA NORDISKA KRIGET

Föredrag vid släktfesten på Riddarhuset den 23 april 2022

Christoffer Tigerstedt

Bakgrund

Ifjol när pandemin hindrade oss att träffas fyllde släkten Tigerstedt 330 år. Släktens och dess namns födelseår är alltså 1691, och de första Tigerstedtarna var den adlade Erik/Ericus (1640–1697) och hans hustru Christina (f. Wallenstjerna, ca 1645–ca 1728). Innan Ericus adlades var hans släktnamn Falander. Sina sporrar hade han vunnit under sin mångsidiga akademiska karriär vid Kungliga Akademien i Åbo.

Jag har främst varit intresserad av att ta reda på vad man vet om Ericus och Christinas barn, inte vad man vet om Ericus själv. Mitt val har att göra med att jag för ett antal år sedan insåg att alla Ericus och Christinas barn levde under några av Sverige-Finlands mest dramatiska år, under Stora ofreden i början av 1700-talet. Mina första anteckningar gjorde jag för ett drygt år sedan. För två månader sedan, den 24 februari, fick mitt tema helt ny aktualitet. Idag har ca 10 procent av den ukrainska befolkningen flytt från sitt land. För drygt 300 år sedan flydde likaså ca 10 procent av befolkningen i den östra svenska rikshalvan (Finland) till den västra riskhalvan.

Men innan vi tar oss an de tio barnen och Stora ofreden skall jag säga några ord om deras pappa. Ericus Falander och hans lärosäte, Kungliga Akademien i Åbo, föddes samma år. Båda kom till världen 1640, först Ericus i mars, därefter Akademien i juli. Det berättas att den fyra månader gamla Ericus låg i famnen på sin mor Magdalena (f. Hermainen, 1611–1663) när festgudstjänsten i samband med invigningen av Akademien förrättades i Åbo domkyrka. Att mor och son var i kyrkan kunde de tacka Ericus far, Erik Mathiasson Falander (ca 1608–1672), för. Han verkade nämligen som director cantus i Åbo och som kapellan i Domkyrkoförsamlingen, sedermera som kyrkoherde i Gamlakarleby. Det var han som hade flyttat från Falun till Åbo ca 1630. Inte för intet hette han Falander.

Ericus gjorde en mångsidig yrkeskarriär. Hans liv kan sammanfattas så här:

- Som 10-åring blev han inskriven som student vid Akademien.
- Som 20-åring gifte han sig med Christina Wallenstjerna. Deras första barn föddes 1664, det elfte och sista 28 år senare 1692. Alla utom ett barn, det första, uppnådde vuxen ålder.
- Som 30-åring blev Ericus professor i de heliga språken, dvs. grekiska och hebreiska.
- Som 40-åring blev han rektor för Akademien och strax därefter professor i juridik.
- Som 50-åring utnämndes han till landshövding i Åbo och Björneborgs län, och blev som sagt nobiliserad 1691.
- Ericus dog 57 år gammal den 16 april 1697.

Året 1697

Ericus dödsår, 1697, var ett mycket speciellt år. Landet hade drabbats att två år av missväxt. Det talas ofta om nödåren 1867–1868. Svälten anses ha varit ännu värre under åren 1695–1697. Folk dog som flugor. I den östra rikshalvan strök minst 100 000 invånare med i sjukdomar och brist på mat, dvs. 25–30 procent av befolkningen. Dödligheten var som störst exakt den vår då Ericus dog, 1697. Ändå är det osannolikt att svält var orsaken till hans död.

Speciellt är året också därför att Sverige fick en ny regent. Bara en vecka före Ericus hade Karl XI gått hädan, knappast han heller på grund av svält. Tronen beträddes nu av den 15-årige Karl XII, vars megalomaniska krigsstratagier skulle göra slut på det svenska stormaktsväldet. Stora nordiska kriget pågick oavbrutet i 20 år från 1700 till 1721, på ”finländsk mark” (östra rikshalvan) under så gott som hela 1710-talet. Mellan 1713 och 1721 var Finland ockuperat av Ryssland. De åren kallas Stora ofreden.

Ericus levde alltså ännu under de förfärliga nödåren 1695–1697, och upplevde dem, men han besparades de efterföljande krigsåren.

Ericus tid och hans barns (och hustrus) tid

Tiden före Ericus död och det svenska tronskiftet 1697, och tiden därefter är nästan som dag och natt. Ericus vuxenliv från 1660-talet till hans död präglades av en relativt fredlig period i Sveriges 1600-tals historia. Landet hade krigat under största delen av seklet och var i slutet av århundradet större än någonsin vare sig förr eller senare. Den nationella självkänslan var på topp och fick direkt absurda drag. En del av den svenska eliten började betrakta Stormaktssverige som urhemmet för all civilisation på jorden och som kulminationen på mänsklighetens utveckling. Det kändaste och också ökändaste exemplet lanserades av Ericus samtida, universalgeniet Olof Rudbeck d.ä. (1630–1702), som satte likhetstecken mellan Sverige och Platons sagoland Atlantis.

Kontrasten mot vad som komma skulle är oerhört stor. Stormaktsveriges fall var en extremt smärtsam process, som varade 20 år. De åren påverkade på olika sätt alla Ericus barn och även hans änka Christina. De tvingades personligen eller på nära håll uppleva krig och ockupation, svält och epidemier, fängelse och flykt.

De tio barnen

Ericus och Christina Falander/Tigerstedt fick alltså 11 barn mellan åren 1664 och 1692. Alla barnen föddes i Åbo, vilket i sig vittnar om att de samhälleliga förhållandena i Sverige under dessa år var jämförelsevis stabila.

Peter	f. 1664, dog som barn
Beata	f. 1667, d. 1728/1730 (?) i Åbo
Christina	f. 1668, d. 1729 i Åbo
Erik	f. 1670, d. 1736 i Hauho
Samuel	f. 1671, d. 1716 i Norge
Peter	f. 1679 (?), d. 1742 i Tuna, Luleå, Norrbotten
Helena	f. 1680, d. 1729 troligen i Åbo
Johan	f. 1682, d. 17?? (förekommer olika uppgifter om dödsåret)
Isak	f. 1686, d. 1742, begravnen i Pieksämäki

Magdalena f. 1687 (?), d. 1768 i Sundsvall, Västernorrlands län
Margareta f. 1692, d. 1738 i Åbo

Alla barn som blev vuxna utom ett, kanske två, klarade sig med livet i behåll genom Stora nordiska kriget. Det i sin tur vittnar framför allt om att syskonen var välbeställda och hade möjlighet att fly.

Stora nordiska kriget (1700–1721)

Stora nordiska kriget var ett krig mellan Sverige och en rad andra länder. Sverige hade under 1600-talet blivit en stormakt och nu var Danmark, Polen, Sachsen och framför allt Ryssland ute efter revansch. Karl XII, för sin del, ville göra det stora Sverige ännu större. Ett av hans mål var Moskva.

I följande lista ingår händelser, som utspelades under kriget och som påverkade ett eller flera av de tio barnen till Ericus och Christina (och henne själv):

- 1700 Ryssland tränger sig in i svenska Ingermanland, belägrar Narva, men besegras av svenskarna.
- 1700–1703 Karl XII:s armé vinner slag efter slag i Baltikum och tågar söderut.
- 1703 Peter den Store grundar St. Petersburg.
- 1708 Ryssland anfaller Borgå från sjösidan och bränner staden.
- 1709 Sveriges armé förlorar slaget vid Poltava och kapitulerar vid Perevolotjna i Ukraina. Ryssland flyttar sina trupper norrut.
- 1710 Viborg, Kexholm, Riga, Pärnu och Tallinn kapitulerar. Flykten från sydöstra Finland västerut börjar. Pesten sprider sig till Finland.
- 1711 Efter segrarna i Baltikum och över Turkiet vänder Ryssland blicken direkt mot Finland.
- 1713 Ryssland anfaller Helsingfors i maj. Armfelt låter bränna staden och retirerar till Borgå. Ryssarna intar Borgå och Helsingfors. Konsistoriet vid Kungliga Akademien, liksom även Åbo hovrätt, möts sista gången på flera år i juli. I augusti tågar 4 000 ryska dragoner in i Åbo.
- 1713–1714 Ca 30 000 av smlgt ca 400 000 invånare i Finland flyr till Sverige.
- 1716 Karl XII:s första anfall mot Norge.
- 1718 Karl XII:s andra anfall mot Norge. Karl XII mördas.
- 1718–1719 Hälften av Armfelts armé dör under återtåget från Trondheim.
- 1719 Fredsförhandlingarna inleds.
- 1721 Fred sluts i Nystad 30.8. Sverige förlorar 'Baltikum'. Gränsen mellan Sverige-Finland och Ryssland dras ungefär där den löper idag. Flyktingarna börjar återvända från Sverige på hösten.

Man kan fråga sig varför Peter den Store inte tog hela Finland, som ju var ockuperat. Johanna Aminoff-Winbergs (2007, 65) förklaring är att "Viborg med omnejd måste (...) elimineras för att trygga Petersburg. (...) I övrigt tycks Peter I ha varit ointresserad av att behålla det erövrade Finland".

Vad hände med Ericus och Christinas barn under Stora ofreden?

Generellt sett finns det få uppgifter om enskilda individer från den här perioden. Detta gäller också Ericus och Christinas barn, framför allt deras döttrar. Somliga av barnen vet vi knappt något om, andra vet vi lite mera om. Att barnen var tio till antalet hjälper oss lite på traven. Alla var de med om lite olika händelser och

därför kan de tillsammans belysa aspekter, som är viktiga för att bättre förstå vad Stora ofreden handlade om.

I det som följer berättar jag vad vi vet om barnens öden. Barnen nämns i den ordning de föddes.

Beata föddes 1667. Hon gifte sig först 1711, långt över 40 år gammal, med justitieborgmästaren i Åbo Anders Lindh. Det året var Åbo ännu inte hotat. Knappt två år senare var läget helt annorlunda och paret flydde till Sverige, antagligen hösten 1713. Båda återvände till Åbo. Med säkerhet vet vi att Anders Lindh kom tillbaka till Åbo tidigt under fredshösten 1721, för rådstugurätten i Åbo inledde sin verksamhet under hans ordförandeskap redan i november det året (Aminoff-Winberg 2007, 364). Beata avled i Åbo 1728/1730 och Anders likaså i Åbo 1730.

Beatas syster **Christina**, som fick samma namn som sin mor, föddes 1668. Liksom Beata ingick hon äktenskap med en tjänsteman, Johan Petri Forstén, som först verkade som notarie vid Åbo hovrätt. Under Poltavaåret 1709 befinner han – och Christina? – sig på Karelska näset, där han är häradshövding i Eurapää/Äyräpää och Jääski härader. Kanske är de där också 1710 då Viborg faller, men just det året börjar finnarna fly västerut från Näset. Även Johan Forstén och Christina antas ha varit på flykt redan före den stora flykten 1713 (Aminoff-Winberg 2007, 142). Med sig hade de två minderåriga barn. 1713 satt Johan Forstén i riksdagen i Stockholm, men bara två år senare dog han i Sverige. Varför vet vi inte. Om Christina vet vi bara att hon måste ha återvänt till Åbo, för där dog hon 14 år senare, 1729.

Ett drygt år efter Christina, 1670, föddes **Erik**, som är anfader till släktens äldre gren. Anmoder är hans gemål Maria Christina Bosin, som han gifte sig med 1693 då hon var 16 år gammal. Samma år fick de sitt första barn. På sätt och vis gifte han sig inte bara med sin hustru utan med hela familjen Bosin, för år 1700 efterträdde han sin svärfar som häradshövding över Borgå och Hollola härader. Senast då flyttade han från Åbo till Borgå, men det finns inga uppgifter om var han befann sig när ryssarna brände Borgå 1708. Det berättas att Erik envist fortsatte sitt arbete när andra redan flydde västerut: "Hösten 1713 satt han ting även på orter som då var i ryska händer. I mars 1714 hölls ting i Pernå, Borgå och Mäntsälä, men uppenbarligen i mera avsidade byar där man inte riskerade att stöta på ryska trupper. Ännu i mitten av april [1714] var han i sin domsaga i Lampis [Lammi], men sökte sig sedan norrut och befann sig i slutet av augusti [1714] i norra Österbotten" (Aminoff-Winberg 2007, 143). Därifrån flydde han land- eller sjövägen till Västerbotten och vistades bl.a. i landskapet Medelpad 1717 (jfr Sundsvall, Tuna). Erik och hans hustru återvände till Finland direkt efter fredsslutet. De förblev Borgå (Sibbo, Söderkulla) och Hauho (Kokkala gård) trogna till sin död.

Det kan tilläggas att Erik svärfar Erik Bosin och hans fru också flydde till Västerbotten, där båda avled under flykten våren 1715. Av deras nio barn torde sju ha flytt till Sverige. För de två söner som inte flydde gick det riktigt illa. Den yngre sonen Fredrik (1695–1714) togs till fånga dagarna efter slaget vid Poltava 1709 (14 år gammal!?) när Karl XII:s armé kapitulerade i Perevolotjna. Merparten av soldaterna i den svenska armén fördes som krigsfångar till olika delar av Ryssland. Fredrik Bosin hamnade i Solikamsk ca 1 500 km öster om St. Petersburg strax väster om Ural. Där blev han ihjälslagen fem år senare. Hans äldre bror Paul Bosin (1691–1741) blev tillfångatagen när Viborg kapitulerade 1710 och fördes till Tobolsk i Sibirien, dvs. 500 km öster om Ural (Aminoff-Winberg 2007, 226). I Tobolsk uppstod ett större samhälle bestående av svenska krigsfångar (Ericson 1995, 96–97). Paul Bosin blev frisläppt efter fredsslutet 1721 och 1724

förlänades han löjtnants rang och återgick till sin gamla militärenhet, infanteriregementet i Tavastehus län.

Det fjärde barnet lät inte vänta på sig. **Samuel** föddes 1671. Han började sin yrkeskarriär som jurist vid Åbo hovrätt. 1707 när kriget redan pågått flera år anslöt han sig som auditör, dvs. som militärjurist, till Karl XII:s armé och tågade mot Ukraina. Samuel var synbarligen med i eller i närheten av Poltava den 28 juni 1709, där 7 000–9 000 svenska soldater stupade och nästan 3 000 togs till fånga. Samuel hörde varken till de stupade eller till de fångna. Han kom tillbaka med spillrorna av den karolinska armén och fortsatte att kriga. 1716 var han med när Karl XII gjorde sitt första anfall mot Kristiania (Oslo). Där gick det illa. Samuel omkom på okänt sätt innan Kristiania ockuperades.

Nästa barn var **Peter**. Han föddes först åtta år efter Samuel, dvs. 1679. Han verkar ha varit den mest akademiska personen i hela syskonskaran. Under Stora nordiska krigets första år studerade han teologi i Tyskland, Holland och England. 1708 var han tillbaka i Finland och utnämndes dels till professor i teologi vid Akademin i Åbo och dels till kyrkoherde i Pikis. Antagligen gifte han sig efter återkomsten till Finland, alltså ca 1708, med prästdottern Margaretha Lundberg.

När Åbo sommaren 1713 hotades på allvar av ryska trupper, sändes de studenter som fortfarande vistades i staden ut mot fienden. Professorerna, bland dem Peter, uppmanades däremot att ta till flykten. Akademin konsistorium höll som sagt sitt sista möte i mitten av juli. Där meddelade rektorn att "arkivet och biblioteket redan var lastade ombord på de farkoster med vilka de skulle skeppas över till Sverige" (Aminoff-Winberg 2007, 161). Man får anta att Peter flydde till Stockholm i slutet av sommaren 1713 tillsammans med sin hustru och deras 4 och 2 år gamla döttrar. Familjen erhöll flyktinghjälp, som de svenska myndigheterna ordnade. Det finns det dokument på för åren 1715–1716. Hjälpens bestod mest av medel från kollektinsamlingar. Understöd utdelades enligt principen "de som mistat mest beviljas mest". Och enligt dåtida tänkesätt var det eliten som mistat mest.

Från Stockholm sökte sig Peter med familj norrut mot Sundsvall och 1717 utnämndes han till kyrkoherde i Tuna pastorat, som hörde till Härnösands stift. I den här regionen bosatte sig en mycket stor andel av de finska flyktingarna. Här var också den finska armén inkvarterad, för också den hade flytt (Aminoff-Winberg 2007, 120). Peter och hans familj stannade i Sverige för gott.

Nästa i barnaskaran var **Helena**, som föddes 1680, knappt ett år efter Peter. Om henne vet vi inte mycket. Det är möjligt att hon levde en stor del av sitt liv med sin mor Christina eller i sin mors närhet. I Edvard Tigerstedts historik "Anteckningar om adeliga ätten Tigerstedt 1691–1891" kan vi läsa: "Christina Tigerstedt och dess ogifta dotter Helena uppehöll sig under stora ofreden i Stockholm; år 1714 kommo de ock i åtnjutande af understöd ur den för flyktingarne samlade fonden (först 36, sedan 28 daler)" (Tigerstedt 1891, 12). Mor och dotter återvände till Åbo, där de också avled, mor Christina i en ålder av ca 85 år.

Om Helenas två år yngre bror **Johan**, född 1682, vet vi om möjligt ännu mindre. Han studerade juridik i Åbo och Uppsala, och blev auditör (militärjurist), vid Åbo läns kavalleriregemente. Han gifte sig aldrig. Släktens egen historiker Edvard Tigerstedt påstod att pesten tog honom 1710, men andra källor berättar att han var vid liv långt senare.

Betydligt mera vet vi om **Isak**, som är anfader till släktens yngre gren. Han föddes ungefär 1686. I motsats till sina bröder var han tvättäkta soldat från vaggan till graven, kan man nästan säga. Han var med om Stora nordiska kriget från början till slut. Och inte nog med det, han var också med om krigsoperationer som föregick Lilla ofreden i början av 1740-talet.

15 år gammal, när kriget nyss begynt, anslöt Isak sig som frivillig till Tavastehus infanteriregemente. Karl XII:s krig startade i Baltikum. När kungen 1703 började tåga söderut mot Polen, stannade Isak kvar och försvarade Sveriges baltiska territorier. Sommaren 1704 hörde han till Sveriges 8 000 man starka armé, som försökte förhindra etablerandet av Petersburg. Efter flera anfall retirerade svenskarna 1705.

Efter slaget vid Poltava i Ukraina 1709 aktiverade sig ryssarna i Baltikum och belägrade bl.a. Riga. Där befann sig också Isak. Dagarna innan Riga kapitulerade sommaren 1710 blev han tillfångatagen av ryssarna, "sedan hästen under mig skjuten och benet afbrutit blifvit" (Tigerstedt 1891, 47; knappast hästens ben...). Han transporterades först till ett fångläger i Vologda, som ligger 500 km öster om St. Petersburg, sedan till Moskva. Efter sex års fångenskap lyckades Isak fly (Carpelan 1965, 1226; se Tigerstedt 1891, 47).

Flykten gick via ett ockuperat Finland till Sverige, där Isak fortsatte sin soldatkarriär. Året efter flykten, 1717, blev han befordrad till kapten i Södermanlands flotta. När Karl XII 1718 för andra gången begav sig för att ockupera Norge, ingick Isak i general Carl Gustaf Armfelts Hälsinge regemente, som tågade från svenska Jämtland mot norska Trondheim (Ericson 1995, 85–89). 8 000 soldater marscherade över fjällen. Det slutade i katastrof. Nästan hälften av soldaterna frös ihjäl i snöstormen eller dog av svält och sjukdomar (Liljegren 2010, 330–333, 352, 380; även Larsson & Marklund 2012, 158.) Isak hörde till den andra hälften, till dem som överlevde.

Till skillnad från många andra som flytt till Sverige kom Isak tillbaka till Finland redan före fredsåret 1721. Ett halvt år efter det förskräckliga fjälläventyret, på sommaren 1719, när de ryska härjningarna i Finland börjat avta, förflyttades han till Savolax och Nyslotts infanteriregemente, som han sedan tjänade i två decennier (Carpelan 1965, 1226–1227). Det sägs att han 1741 var med om slaget vid Villmanstrand, som var ett förspel till Lilla ofreden 1742–1743. De åren var Finland också ockuperat av Ryssland. Den ockupationen behövde Isak inte längre uppleva, för han dog strax innan.

Isak var gift två gånger, första gången 1712 i Vologda under sin tid som fånge med löjtnantsdottern Maria Johanna von Berg. Hon följde knappast med honom då han flydde. Det enda vi vet om henne är att hon avled i Vologda 1722. Andra gången gifte Isak sig i Jorois i södra Savolax. Året var 1724 och bruden var överstedottern Lovisa von Brandenburg. I det äktenskapet föddes barn, som sedermera blev kända eller okända militärer och patroner.

Om Ericus och Christinas två sista barn finns det bara spridda uppgifter. **Magdalena** föddes mellan 1687 och 1691. Vi vet att hon flydde till Sverige, för hon gifte sig 1718, antagligen i Stockholm, med prästen Olof Cygnell, som också flytt från Finland. Året före bröllopet, 1717, hade Cygnell i Stockholm (!) blivit vigd till präst i Åbo stift. Under flykten, 1719, fick de en son. Familjen återvände genast efter freden till Finland och slog sig ner i Kalajoki socken i Österbotten. Efter (?) att ha blivit änka flyttade Magdalena till Sundsvall, där hon hade släktingar och bekanta utflyttade från Finland.

Det sista barnet, **Margareta**, föddes 1692. Hon gifte sig i Åbo 1712 med häradshövdingen i Pikis och Halikko Abraham Paléen. Familjen flydde 1713, möjligen 1714. Under flyktåren 1714–1721 fick de fyra barn. Det fjärde barnet föddes två veckor före freden i Nystad 1721, varefter familjen med största sannolikhet återvände till Finland, där de fick ytterligare fem barn.

Sammandrag

Stora ofreden handlade om något av det värsta en befolkning kan utsättas för: svält och sjukdomar, plundring och skövling, deportering och flykt, råa mord och våldtäkter, blind terror. Befolkningen i de västra delarna av Finland råkade värst ut, och inte vilken befolkning som helst, utan den befolkning som inte hade möjligheter att fly och som försökte kämpa emot den ryska ockupationen. Som det framgick flydde åtta av Ericus och Christinas tio barn, och dessutom den ålderstigna Christina själv. Den ena av de två som inte flydde följde Karl XII:s armé ända till Ukraina och tillbaka till Sverige och Norge. Den andra dog möjligen i pesten 1710.

Det har poängterats att flykten till den västra rikshalvan var "en elitens flykt" (Aminoff-Winberg 2020, 35). Eliten hade råd att betala för transport och uppehälle på sin väg mot tryggare trakter. Eliten hade också kontakter i västra rikshalvan och steget till det svenska Sverige var kortare. Ur ett maktperspektiv kan man säga att den administrativa, akademiska, militära och kyrkliga eliten, som Ericus barn hörde till, också hade mest att förlora så länge det ryska väldet pågick.

Eftersom syskonen var så många och deras öden delvis olikartade, ger de tillsammans en rätt fullig bild av vad det sociala skikt som de tillhörde hamnade ut för. Nästan alla flydde. Någon flydde från Karelska näset, någon annan från Östra Nyland, de flesta från Åbo. Flykten gick till havs över Ålands hav eller Kvarken, eller landvägen via Torneå till olika delar av Sverige. De flesta återvände till Finland. Nästan alla överlevde. Bara en dog i pesten, och också det är osäkert. Två söner stred vid fronten den ena i Baltikum och i norska fjällen, den andra i Ukraina. Den förre deporterades österut, men lyckades fly, den senare dog under ett fälttåg. Åtta, möjligen nio, levde när fredsavtalet slöts.

Värre kunde det ha gått, vågar man påstå. Inget av syskonen gick samma öde till mötes som deras faster, alltså Ericus lillasyster, som 1714, 64 år gammal, blev "ihjelslagen af kosacker under stora ofreden" (Tigerstedt 1891, 10).

Tänk om Erik, som in i det sista förrättade ting våren 1714, skulle ha tagits av daga av ryssarna. Och tänk om Isak hade dukat under i de norsk-svenska fjällen i januari 1719. Alltså Erik, anfader till den äldre grenen; Isak, anfader till den yngre grenen. Tänk om...

Då hade vi inte suttit här idag. Värre kunde det ha gått!

Tabell: Uppgifter om Ericus barn och hans änka under Stora nordiska kriget. Klicka [här](#).

Litteratur

Aminoff-Winberg, Johanna (2007): På flykt i eget land. Internflyktingar i Sverige under stora nordiska kriget. Åbo Akademis förlag, Åbo.

Aminoff-Winberg, Johanna (2020): På flykt under stora ofreden – Paossa isonvihan aikana. Vårt Riddarhus/Ritarihuoneemme 1, 34–37.

Carpelan, Tor (1965): Ättartavlor för de på Finlands Riddarhus inskrivna ätterna. Tredje bandet S–Ö. Redigerat av Arne Ekman. Helsingfors.

Ericson, Lars (1995). Svenska knektar. Indelta soldater, ryttare och båtsmän i krig och fred. Historiska media, Lund.

Larsson, Olle & Marklund, Andreas (2012): Svensk historia. Historiska media, Lund.

Liljegren, Bengt (2010): Karl XII. En biografi. Historiska media, Lund.

Tarkiainen, Kari (1990): Finnarnas historia i Sverige 1. Inflyttarna från Finland under det gemensamma rikets tid. Finska Historiska Samfundet, Helsingfors & Nordiska museet, Stockholm.

Tigerstedt, Edv[ard] Sev[erin] (1891): Anteckningar om adeliga ätten Tigerstedt 1691–1891. St Michel.